

Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка
Ступінь вищої освіти: Магістр
Спеціальність: 015.10 Професійна освіта (Комп'ютерні технології)
Освітня програма: Професійна освіта. Цифрові технології
Кафедра інформатики і кібернетики

Навчальна дисципліна Нейронні мережі

Семестр – 3

Форма контролю – залік

Кількість кредитів ЄКТС – 3/90

I. Основна мета засвоєння курсу надати студентам систематичний огляд моделей штучних нейронних мереж, вивчити та освоїти студентами способи їх застосування для вирішення задач обробки інформації, освоїти технології моделювання штучних нейронних мереж на персональному комп'ютері.

II. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Дисципліна «Нейронні мережі» дозволяє набути студентам додаткових компетенцій при опануванні циклу дисциплін професійної підготовки.

III. Завдання дисципліни: є отримання теоретичних і практичних знань розробки і використання нейронних мереж.

IV. Основні знання та уміння, яких набуває студент після опанування даної дисципліни

Основні знання:

- розуміння технологій роботи нейронних мереж;
- знання способів використання нейронних мереж;
- уявлення про проблеми розробки програмних засобів із використанням технологій нейронних мереж;
- знання інструментальних засобів розробки нейронних мереж;

Основні вміння:

- здатність навчати, маніпулювати, змінювати архітектуру нейронних мереж, вміння підібрати правильний підхід до навчання нейронних мереж;
- вміння тестувати і аналізувати вихідну інформацію з нейронних мереж;
- здатність спілкуватися з експертами з інших галузей у сфері розробки нейронних мереж;
- здатність використовувати знання в процесі створення і навчання нейронних мереж;
- здатність розробляти нові алгоритми і підходи для навчання нейронних мереж;
- здатність працювати самостійно для поглиблення знань з нейронних мереж;
- здатність аналізувати методи проектування і реалізації нейронних мереж на основі певної мови програмування;
- здатність розв'язувати широке коло проблем і задач прогнозування та класифікації, здатність використовувати для цього відповідне програмне забезпечення;
- здатність шляхом самостійного навчання освоїти нові області, використовуючи здобуті знання з розробки та навчання нейронних мереж.

V. Короткий зміст дисципліни

Тема 1. Введення.

Біологічні аспекти нервової діяльності. Нейрон. Аксон. Синапс. Рефлекторна дуга. Центральна нервова система.

Тема 2. Штучні нейронні мережі.

Моделі штучного нейрона. Функції активації. Нейрон з векторним входом. Архітектура штучних нейронних мереж. Набір засобів для створення, ініціалізації,

навчання, моделювання і візуалізації мережі.

Тема 3. Навчання штучних нейронних мереж.

Методи і алгоритми навчання штучних нейронних мереж. Градієнтні алгоритми навчання. Алгоритми, засновані на використанні методу сполучених градієнтів.

Тема 4. Персептрон.

Архітектура персептрона і спеціальні функції для створення персептрона, настройки його ваг і зміщень.

Тема 5. Лінійні нейронні мережі.

Лінійні нейронні мережі. Налаштування параметрів за методом Вудроу-Хоффа. Побудова і навчання лінійних мереж для класифікації векторів, лінійної апроксимації, передбачення, стеження і фільтрації сигналів, ідентифікації і моделювання лінійних систем.

Тема 6. Мережі на основі радіальних базисних функцій.

Радіальні базисні мережі загального вигляду. Архітектури радіальних базисних нейронних мереж загального вигляду і спеціальні функції для їх створення і автоматичної настройки ваг і зміщень. Застосування таких мереж для класифікації векторів і апроксимації функцій.

Тема 7. Самоорганізована карта Кохонена.

Архітектури самоорганізованих нейронних шарів Кохонена і спеціальні функції для їх створення, ініціалізації, зважування, накопичення, активації, настройки ваг і зміщень, адаптації та навчання. Застосування систем, що самоорганізуються шарів для дослідження топологічної структури даних, їх об'єднанням в кластери і розподілом по класах. Застосування систем, що самоорганізуються карт для вирішення завдань кластеризації вхідних векторів.

Тема 8. Рекурентні нейронні мережі.

Рекурентні нейронні мережі Елмана. Побудови мереж управління рухомими об'єктами. Побудови систем технічного зору і рішення інших динамічних задач. Застосування мереж Хопфілда для вирішення завдань розпізнавання образів і створення асоціативної пам'яті.

Тема 9. Згорткові нейронні мережі.

Конструкція. Історія. Розрізнування ознак. Будівельні блоки. Вибір гіперпараметрів. Методи регуляризації. Ієрархічні координатні сітки. Застосування у аналізі відео, розпізнаванні зображень та звуку, пошук нових ліків, шашки.

Тема 10. Задачі прогнозування.

Однопараметрична задача прогнозування. Багатопараметрична задача прогнозування. Однокрокове прогнозування (передбачення). Багатокрокове прогнозування. Багатокрокове прогнозування з перенавчанням нейромережі на кожному кроці прогнозу. Нейромережеві моделі бізнес-прогнозування.

VI. Назва кафедри та викладацький склад, який буде забезпечувати викладання курсу

Кафедра інформатики і кібернетики факультету інформатики, математики та економіки.

VII. Обсяги навчального навантаження та терміни викладання курсу

На вивчення дисципліни відводиться 90 годин (3 кредити ЄКТС).

Дисципліна викладається у 3 семестрі.

VIII. Основні інформаційні джерела до вивчення дисципліни (до 3-х)

1. Кононюк А.Ю. Нейронні мережі і генетичні алгоритми Київ : Корнійчук, 2008. 446 с.
2. Круглов, В. В. Борисов В. В. Штучні нейронні мережі. Теорія та практика. -2-е видання. Москва .: Гаряча лінія Телеком, 2002. 382 с.
3. Тимощук П. В. Штучні нейронні мережі. Навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2011. 444 с.

IX. Перелік компетентностей, які набуваються під час опанування дисципліною

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ФК 10. Здатність розробляти програмне забезпечення із застосуванням різних парадигм програмування, методів та алгоритмів обчислень, структур даних, дотримуючись усіх етапів життєвого циклу проекту.

X. Результати навчання

ПРН 8. Розробляти програмні засоби, які реалізують обрані алгоритми вирішення прикладних проблем, спираючись на етапи життєвого циклу продукту.

XI. Оцінювання:

Підходи та форми навчання: студентоцентроване навчання, самонавчання, проблемно-орієнтоване навчання, індивідуально-творчий підхід; лекції, лабораторні та практичні заняття, семінари.

Накопичувальна бально-рейтингова система, що передбачає оцінювання студентів за всіма видами аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності: поточний, поетапний, модульний, підсумковий контроль, тестування, презентації, залік.

XII. Форми контролю:

Поточний контроль: оцінювання виконання завдань на лабораторних заняттях, оцінювання 2-х модульних контрольних робіт, виконання індивідуальних проектів.

Підсумковий контроль: залік у 3 семестрі.